

1. Λίγες μέρες μετά το χαλασμό

Κυριακή μεσημέρι! Λίγες μέρες μετά το μεγάλο μακελειό! Ο παπα-Τσάκαλος με καμιά τριανταριά ντουφέκια, μπήκαν στο έρημο χωριό τους. Στάθηκε μπροστά σ' αποκαΐδια τ' αρχοντικού του, πού μισοκάπνιζαν ακόμα και σιγοψηθύρισε: «Άνδρε σκυλάραπα! Αν θέλει ο Θεός θα μου το πλερώσεις». Ύστερα γύρισε στον Κοσμά και το Φίλο, που στέκονταν δίπλα του και τους είπε: Βαράτε μωρέ παιδιά την καμπάνα τ' Αϊκωνσταντίνου και βγάτε και στην «Τσιούγγα», στην «Αγριλιά» και «στ' Αντίκλαρο» και σκούχτε όσο μπορείτε να ξελογγώσει ο Κοσμάκης, να θάψουμε τους σκοτωμένους! Βρώμισε ο τόπος μας!».

Σε λίγα λεπτά της ώρας, οι ρεματιές και τα φαράγγια, αντιβούζαν απ' τις φωνές των πρωτοπαλλήκων, που απ' τα καταράχια, έσκουζαν ρυθμικά κι ασταμάτητα! Κοντογοναίοι..... Μανιακαίοι..... Βγάτε απάνου αδέρφια! Έφυγεν η αραπά! Τέλεψε το κακό! Μας θέλει ούλους ο Παπα-Τσάκαλοος!!!

Ως το βράδυ, ξεβγήκαν σιγά-σιγά, ίδια αγρίμια απ' τις μονές τους, σκελεθρωμένες μορφές απ' την πείνα, τη δίψα, το φόβο και τις κακουχίες, όλοι τους, όσοι απόμειναν απ' το αράπικο βόλι και την αρπαγή!

Ένας-ένας πούμπαινε στη μάζωξη, φιλιόταν σταυρωτά με τους χωριανούς του κι έπαιρνε θέση κι έπαιρνε θέση στα ντουράκια των μαγαζιών. Με το σούρουπο, είχαν όλοι σχεδόν μαζωχτεί. Κι έλλειπαν μόνον οι σκοτωμένοι κι όσοι έπεσαν ζωντανοί στα χέρια των αραπάδων.

Ο Παπα-Τσάκαλος, ορθός, αναμαλλιασμένος μέτρησε τους ζωντανούς και υπολόγισε τους σκοτωμένους. Μα η καρδιά του λύγησε, καθώς λογάριζε τους ζωντανούς που στάληκαν στις αραπάς τα σκλαβοπάζαρα.

- Άντρες τέσσερις! Γιώργης και Κωνσταντίνος! Γιάννης και Λιάς! Γυναίκες, η Φίλαινα και η Μπουρμπουνόνη! Αμούστακα παιδιά, πέντε! Κι ασίμαδα κορίτσια τέσσερα!

Το Κοντογόνη λίγες μέρες μετά τη μάχη του Μανιακίου

Γύρω του, όλοι στέκονταν ακίνητοι και βουβοί. Είχε μαραθεί η καρδιά τους κι είχαν στερέψει τα μάτια τους, απ' το μεγάλο χαλασμό! Όσοι και πάλι τη βουβαμάρα της στιγμής, έσπασαν τα λόγια του παπά τους!

Χριστιανοί! Κινάτε τώρα αγάλι-αγάλι, να μπούτε στα σπίτια σας! Οι αραπάδες δε ματάρχουνται. Όμως, ας κάτσουν καλού-κακού, ν' αγρυπνάνε στα διάσελα και στις βίγλες, ο γέρο-Χιόνης, ο Κοσμάς και ο γέρο-Νικόλας! Και την αυγή όπου βρίσκουτε σκοτωμένον κώστε τον!

Όλοι τους, έκαμαν καθώς ειπώθηκε! Οι γυναίκες και οι γέροι από μόλιαση, έθαβαν με τους κασμάδες τους τους σκοτωμένους! Κι ο Παπάς με τ' ασκέρι του πήρε τ' ακνάρι του μπραϊμ για κλεφτοπόλεμο.

Οι μακάβριες σκηνές κράτησαν μέρες! Και δε θα είχαν τελειωμό αν δεν βόθηγαν τα όρνια και τα κοπάδια απ' τά σαρκοφάγα, που έφτασαν στον τόπο απ' την αβίαστακτη δυσοσμία της ανθρώπινης σάρκας! Δυσοσμία, που παρ' όλη της την ένταση, δεν κατάφερε να εμποδίσει πάρα πολλές γυναίκες να κουβαλήσουν ζαλιά τους σκοτωμένους τους άντρες και τα παιδιά τους, ως τα κοιμητήρια των χωριών τους!

2. Ένα μήνα αργότερα

Ένα μήνα αργότερα, απ' το «ψηλό κοτρώνι» αγνάγια στα «μπουρμπουνάικα» μαντριά, μια γυναικεία φωνή έσπαζε

Τα κείμενα της σελίδας αυτής είναι από το βιβλίο του συμπατριώτη μας Πάνου Κοσμόπουλου «Ανάλεκτα και σκαλαθύρματα»

τη σιγαλιά της καλοκαιρινής νύχτας!

-Αφέντη Γληγόρη!! Με θέλουτε νάρθωω; Ήταν η «Μπουρμπουνόνη» που γλίστρησε απ' τα χέρια των τούρκων και τόπο τον τόπο, έφτασε στα βουνά της! Και ρώταγε κι είχε αμφιβολίες, αν έπρεπε να μπει πάλι στη φαμελιά της, ύστερα από τη θλιβερή της περιπέτεια! Που, καίτοι, έγινε πάρα τη θέλησή της, εν τούτοις, θεωρούσε τον εαυτόν της μολυσμένον κι ακάρθατον!!

3. Και η Φίλαινα

Την ίδια χρονιά, κοντά στο έμπα του χειμώνα, μια θεοσκοτεινή νύχτα έφτασε στο

σπίτι και η Φίλαινα. Γυναίκα του γερο-Δημήτρη του ακληρήτη! Τους ξεγλίστρησε κι αυτά!

Έλα όμως, που είχε δεμένο μέσα της τον Τούρκο; Τι νάκανε; Μονολόγησε στο νοικοκύρη της τα παθήματα της και κείνος την κατάλαβε!

-Γυναίκα δεν ήτανε από θέληση σου! Από θεού ήτανε να γίνει έτσι! Παιδιά δεν είχαμε, άστο να γεννηθεί και θα το κρατήσουμε! Μα κείνη, δεν συμφώναγε και κτυπιότανε και κοπανιότανε!

- Όχι! Όχι! Τι είναι αυτά που λες αφέντη μου; Πώς να θρέψω μέσα μου ένα φίδι; Και να γεννήσω ένα αλλόφυλο;

Έναν Τούρκο; Όχι δεν γίνεται!

Κι έβανε απάνω στην κοιλιά της τη βαρέλα με το νερό, μα κείνο δεν έλεγε να ξεκολλήσει! Δεν έπεφτε!

Έτσι, γέννησε σερνικό, το βάφτισαν Κωνσταντή κι έγινε ένας αρούκατος κοκκινομούτσουνος και μουντάρης, που όταν έγλεπε γυναίκες καιμίλαγε, έκανε σαν να κλιματράνε άλογα! Οι χωριανοί τούδωκαν το δικό τους όνομα. Τον είπαν «Αρίφαγα».

Από τ' όνομα του πασά του τόπου τους Ερίφ-Αγά! Απ' αυτόν κρατιέται οικογένεια του χωριού, που και σήμερα ακούει σ' αυτό το παρωνύμιο.

4. Ο χιονέικος βράχος

Εκεί που στενεύει το κρυόρεμα, στο «Χιονέικο βράχο», εκεί έπεσαν οι τελευταίοι

απ' το ταμπούρι του Πιέρου Βοϊδή με τον Παναγιώτη Κεφάλια. Εκεί αντιμετώπισαν τους πληρωμένους τ' αράπικα με τα τελευταία κομμάτια των γαταγανιών τους, με τα δόντια και τα νύχια.

Τα βράδια, όταν τ' αγέρι της ρεματιάς ουρλιάζει μέσα απ' τις σχισμάδες και τις λαβυρινθώδεις καταπακτές του βράχου, κι όταν τα νερά του κανάλου βογγάνε, αφρίζουν και θρασομανάνε λυσοσασμένα πάνω στα μουκλιασμένα πέλαμα του, τότε, τότε ξυπνάνε τα παλληκάρια, ξυπνάνε τα στοικεία τους!

Και όταν οι αστραπές ξεσκίζουν και κουρελιάζουν την μαύρη σκοτεινιά, ένας καβαλάρης φαίνεται με μαύρο αράπικο άλογο και πηγαινόερχεται σαν αστραπή από το βράχο ως τη μεγάλη βελανιδιά. Είναι ο Κεφαλιάς. Σηκώνεται από τη ρίζα της βελανιδιάς που άφησε την τελευταία του πνοή και που απ' το αίμα Του θέρηψε και οι κορφές της τρυπάνε τα σύγνεφα, και τρέχει ως το βράχο.

Πολλοί, τέτοιες νύχτες ακούνε φωνές και ποδοβολητά. Κι όλοι λιγοκαρδίζουν. Οι τσοπάνηδες στα γρέκια τους λουφάζουν, κλείνουν τα μάτια και σταυροκοπούνται. Στα σπίτια οι κωρικοί, τέτοιες νύχτες σφικτομανταλώνουν τις πόρτες με βελανιδίσια κοντομίρια, ενώ δίπλα στους λόγγους τ' αγρίμια συμμαζεύονται στις μονές τους και γρυλλίζουν παράξενα και φοβισμένα.

5. Ο Γιάννης της Νικολίνας

Ο Γιάννης της Νικολίνας ήτανε ψυχογιός σε καπετανίους και πριν το 21. Στη μάχη στο Ταμπούρι του Φλέσσα πλακώθηκε και σούρηκε κατά τη σπαρτίλα και πήγε στο μαντρί της μάνας του και μίλησε της αδερφής του. Την ξεποτόκισε και τούδεσε τις λαβωματιές και γλίτωσε. Έζησε πολλά χρόνια μετά αλλά ήτανε ούλο βερέμης.